

τῶν κατὰ τὴν Θεσσαλίαν στρατευμάτων. Γνωρίζοντες τὰ ὑπὲρ Πατρίδος αἰσθήματά μου, δὲν δύνασθε νὰ ἐκλάβητε ὡς προσποιήσιν τὴν ἔκφρασιν τῆς χαρᾶς μου, καθόσον ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ὀδηγοῦμενος κρίνω τοιοῦτον τι μέτρον σωτήριον. Ἄν καὶ εἴσθε πληροφορημένοι περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων, οὐχὶ ἤττον ἔκρινα νὰ διασκεδάσω τυχούσας ἀμφιβολίας διὰ τῆς παρουσίας. Μὴν νομίζετε, ὅτι θὰ εὗρητε στρατιώτιας τῆς α' ἡς ἐπαναστάσεώς μας ἐνταῦθα. Ὅπου καὶ ἂν ἐπολεμήσαμεν μέχρι τοῦδε ἐνίκησαμεν μὲν ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας πολλῆς καὶ ὑπερτεροῦντες πάντοτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοὺς ἐχθρούς. Ὁ λόγος δὲ εἶναι κυρίως ὅτι οἱ ἐχθροὶ πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν ὄλων παρίστανται εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἀπελπισίας, ἐνῶ ἡμεῖς ἀπεγδυμένοι παντὸς αἰσθήματος, τότε μόνον ἀνθιστάμεθα, ὅταν βλέπομεν ὑπολάμπουσιν ἐλπίδα λαφυραγωγῆσεως. Ἄλλως τὸν κίνδυνον ἀποφεύγουσιν ἅπαντες, καὶ ὅταν πρόκειται νὰ διακινδυνεύσῃ οὐ μόνον ὁ σκοπός, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλάς ὁλόκληρος. Ἀπήθεια δὲ καὶ ἀταξία εἶναι ὁ ἐπιπολάζων χαρακτήρ τοῦ στρατοῦ, ὅστις καταπολεμᾷ τὴν πρόοδον τοῦ κινήματος μέχρι καταστροφῆς. Πῶς δὲ δυνατόν νὰ ἐπιορθωθῶσι τὰ ἐλαττώματα ταῦτα τῶν στρατιωτῶν; Δὲν πρέπει νὰ ἔχητε τὴν ἰδέαν ὅτι διὰ μόνης τῆς μισθοδοσίας ἤτις θεωρεῖτε ἐκ τῶν ὧν ἄνευ παρ' ὄλων, ἀλλὰ καὶ διὰ διοργανισμοῦ προπάντων, δυνατόν κυρίως νὰ χαλινώσῃ τὴν ἀπήθειαν καὶ ἀταξίαν τῶν στρατιωτῶν, καὶ νὰ στρέψῃ τὸ συμφέρον αὐτῶν πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ μέλλοντός των, εἰς ὃ ἰδίως ἐνδιέφευται καὶ ἐσχατώτερος τῶν Ἑλλήνων. Περὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν νὰ μὴ μεταβάλλητε τὴν ἰδέαν ἣν περὶ αὐτῶν ἔχετε. Ὅλα τὰ ἐλαττώματα κυκλοφοροῦσι καὶ πρὸ αὐτῶν θυσιάζονται λαμπρὰ ἀποτελέσματα ὅπως ἐσχάτως καὶ ἐν τῇ Δομοκῷ, ὅπου σχεδὸν νικηταί, ὀπισθοδρομήσαμεν, εὐρισκόμενοι, εἰς ἣν γνωρίζετε κατάστασιν. Ἐν μέσῳ αὐτῶν θ' ἀπαντήσετε τὴν μεγαλυτέραν δυσκολίαν καὶ νομίζω ἀδύνατον νὰ ὑπερνικήσετε, ἂν δὲν συντρέξωσι κατάλληλοι περιστάσεις καὶ ἂν αἱ πράξεις σας δὲν ἀποδειχθῶσιν ὡς προερχόμεναι ἐκ Βασιλικῆς ἀπορροίας. Γνωρίζω, ὅτι εἰς τὸ ὑμέτερον ἄτομον πάντως ὑποκλίνουσι καὶ συμβιβάζονται, ἀλλὰ καὶ αἱ δυσαρέσκεια δὲν ἀργοῦσι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, ὡς τοὺς γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ. Μὴν ὑπολάβητε δὲ ὅτι ἀπαιτοῦνται μεγάλα πράγματα εἰς ἀνάκτησιν τῆς Θεσσαλίας. Ἡ ὑπάρχουσα δύναμις τακτοποιουμένη ὡς ἀνωτέρω, καὶ ὁ κυκεὼν τῶν ὀπλαρχηγῶν διευθετούμενος μετὰ τὸ ἀπαιτούμενον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς, ἡ Θεσσαλία εἶναι εἰς χεῖρας μας ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Μόνη ὅμως ἔλλειψις ὑπάρχει καὶ πρέπει νὰ ἀναπληρωθῇ ἢ τῶν τηλεβόλων, διότι οὐδεμιᾶς πόλεως ἐκπόρθησις ἐπιτυγχάνεται ἄνευ τῶν μέσων τούτων. Ὁ προκείμενος πόλεμος εἶναι ἐπιθετικὸς καὶ ὡς τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ προοδεύσῃ ἄνευ χονδροῦ πυρός. Μέχρισότου δὲ ἐκπορθηθῶσι κεντρικαὶ τινες πόλεις, ἀνάγκη αἱ τροφαὶ νὰ προμηθεύωνται ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ ἀπαιτούμενη φροντίς, ἵνα ἀποφύγωμεν ὅτι ἐκ τῆς στερήσεως μέχρι τοῦδε ὑποφέραμεν. Τοιοτοτρόπως ἀποφασίσετε νὰ ἐξέλθετε, καὶ μὴν ἀμφιβάλτετε, ὅτι ἡ ἀνάκτησις τῆς Θεσσαλίας θὰ σᾶς πλέξῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸν λαμπρότερον στέφανον. Βεβαιωθῆτε, ὅτι καὶ ὅπως μέχρι τοῦδε ὑπῆρχομαι (sic) πρὶν δηλ. ἐπέλθῃ ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον διάλυσις τῶν σωμάτων, ἂν ὑπῆρχεν ὁ ἀπαιτούμενος νοῦς (καὶ ὄχι μέγας) ἠθέλαμεν ἔχη ἤδη εὐτυχέστατα ἀποτελέσματα. Δυστυχῶς ὅμως, οὔτε ὑπῆρξεν, οὔτε ὑπάρχει καὶ μὴ περιμένετε τίποτα ἄνευ τῶν ἀναφερομένων μέτρων.»

Τὰ πῶς πάνω ἔγγραφα νομίζω πῶς φέρουν στὴ δημοσιότητα ἀρκετὰ ἀπ' τὰ μυστικὰ τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1854 καὶ θὰ μποροῦν νὰ χρησιμεύσουν στὸν ἱστορικὸ πού κάποτε θὰ καταπιαστῆ μετὰ τὴν ἄτυχη κείνη προσπάθεια γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας.

“ΤΑ ΖΟΡΜΠΑΪΚΑ” ΕΚ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΑΘΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Ἴατροῦ ἐκ Ραψάνης

Δὲν εἶχε περάσει χρόνος ἀπὸ τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Θεσσαλίας ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ νά!! τὴν 15^{ην} Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1882, ἡμέρα πού πανηγυρίζει ἡ Ραψάνη, ὅπως κάθε χρόνο τῆς Παναγίας καὶ ὅπου συρρέουν πολλοὶ φιλόθρησκοι πανηγυριῶτες ἀπὸ τὰ γύρω χωριά, θέλησε ὁ Σαλῆ Πασσᾶς, Διοικητῆς τῶν μεθοριακῶν σταθμῶν ἀπὸ τὴν θάλασσα τοῦ Θερμαϊκοῦ καὶ πάνω, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Τσάγεζι — Πλαταμῶνα μέχρι Ραψάνης, Πυργετοῦ, Αἰγάνης, Πόρρων (Πούρλιας), Σκοτίνας, Λεπτοκαρυᾶς καὶ Λιτοχώρου, νὰ εἰσβάλλῃ μετὰ ἓνα ὁλόκληρο Τάγμα ἀπὸ Τούρκους εἰς τὸ Ἑλληνικὸ ἔδαφος. Ἐπροχώρησε γιὰ νὰ καταλάβῃ ἢ παραβιάσῃ τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα εἰς τὰ ὄροσημα «Τρία Πλατάνια», «Ζορμπᾶ», «Κέδρος» καὶ «Βίγλα», κατευθυνόμενος πρὸς τὸ «Καραλῆ Δερβέν», διότι προκλήθεις ὁ Ἕλληνας Ἀξιωματικὸς Ἐπαμεινώνδας Μαυροδῆμος ὑπὸ τοῦ Τούρκου συναδέλφου του Μουσσᾶ Γκέκα εἰς τὸ χωριὸν Πούρλια (Πόρροι), ὁ δικὸς μας Μαυροδῆμος τὸν ἐρράπισεν καὶ τοῦτο ἐθεωρήθη πολὺ προσβλητικὸ ἀπὸ τὸν Σαλῆ Πασσᾶ.

Τὴν αἰφνίδια ὅμως αὐτὴ εἰσβολὴ τῶν Τούρκων, τὴν ἀντιμετώπισε γενναῖα ὁ λεοντόκαρδος ἀξιωματικὸς μας Ἐπαμεινώνδας Μαυροδῆμος μετὰ 20 παλληκάρια του μόνον καὶ κατῴρθωσε νὰ τὴν ἀποκρούσῃ, μέχρις ὅτου ἐφθασαν ἐνισχύσεις ἀπὸ τὴν Λάρισα μετὰ πεζοὺς καὶ πυροβολικὸν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ μονόχειρος Στρατηγοῦ Δημητράκη Γρίβα, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν γενναίων κατοίκων τῶν περὶ τὸ χωριὸν Ραψάνης, Αἰγάνης καὶ Πυργετοῦ.

Κατὰ τὴν σκληρῆ καὶ ἐνδοξὴ αὐτὴ μάχη παρὰ τοὺς Πόρρους, συνελήφθησαν 3-4 τῶν ἰδικῶν μας καὶ δύο ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ραψάνης, οἱ Γεώργιος Κανάτσιος καὶ Κωνσταντῖνος Γεωργιάδης, ἐμπесόντες εἰς ἐνέδραν τῶν Τούρκων παρὰ τὴν Αἰγάνην καὶ εἰς τὴν θέσιν «Στεφάνι». Καὶ ὁ μὲν Γεώργιος Κανάτσιος ἐφονεύθη, ὁ δὲ Κωνστ. Γεωργιάδης συλληφθεὶς αἰχμάλωτος, μετεφέρθη ξυλοκοπούμενος ἀγρίως καθ' ὁδὸν εἰς τὴν θέσιν «Ἀρβανίτσα», ἐγκλεισθεὶς δὲ εἰς σκοτεινὸν ὑπόγειον, ἐπέτυχον οἱ ἰδικοὶ μας μετὰ τέχνασμα νὰ τὸν ἐλευθερώσουν.

Ἄλλὰ οἱ Τούρκοι εἶχαν τεράστιες ἀπώλειες. Ἄρκει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἓνας Ἕλληνας στρατιώτης καὶ τραυματίας μάλιστα, κρυμμένος μέσα στὸ δάσος καὶ εἰς τὴν θέσιν «Ζορμπᾶ» ἐξ οὗ καὶ ἡ ὄνομασία «Ἡ Μάχη τῶν Ζορμπαικῶν», ἐσκότωσε 40 Τούρκους στρατιώτες μαζί μετὰ τὸν Μουσσᾶ Γκέκα. Ἡ μάχη αὐτὴ διήρκεσε 5 ἡμέρας, ὅποτε οἱ Τούρκοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τὰ νέα καὶ πάλιν σύνορα τῶν.

ΕΠΙΥΟΜΗ ΥΩΝΟΚΥΩΣ
 ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΜΕΡΩΝ
 ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΥΙΝΩΝ
 ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΣΥΝΤΕ-
 ΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝ-
 ΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΛΑΣΚΑΡΕ-
 ΩΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.
 ΠΕΡΙ ΔΙΑΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜ-
 ΜΑΤΩΝ.

Βιβλίον πρῶτον.
Γράμμα ἐστὶ μέρος ἐλαχί-
 στον φωνῆς ἀδιαιρετόν
 ἑστὶ δὲ γράμματα εἰκο-
 σιτέσσαρα. Ὑούτων φων-
 ητικὰ μετέπτα. α. ε.
 η. ι. ο. μικρὰ. υ. ψιλὸν καὶ
 ω. μέγα. Συμφωνὰ δὲ ἑκα-
 ἐπτα. β. γ. δ. ζ. θ. κ. λ. μ. ν.
 ξ. π. ρ. σ. τ. φ. χ. ψ. Ὑφ' ἧ δὲ
 φωνημάτων μακρὰ μὲν δὺ
 ο. η. καὶ ω. μέγα. Βραχέα
 δὲ δύο. ε. ψιλὸν. καὶ ο. μι-
 κρὸν. Διχρομα δὲ τρία. α.
 ι. υ. Ἐξ ὧν διφθογοὶ κυρί-
 ωσ μὲν ἑξ γίνονται. αι. αυ. ει.
 ευ. οι. ου. κατὰ χριστιανικῶς
 δὲ τέσσαρες. α. η. ω. υι.
 Τῶν δ' ἐσομφώματ' ἡμιφώμα
 μὲν ὀκτώ. ζ. ξ. ψ. λ. μ. ν. ρ.
 σ. ὧν διπλα μὲν τρία. ζ. ξ.
 ψ. Διατάξαι δὲ τίσσαρα

COMPENDIUM OCTO-
 CRATIONIS PARTIUM
 ET ALIORVM QVORVM
 DAMNECESSARIORVM
 EDITVM A CONSTAN-
 TINO LASCARIBYZAN-
 TIO.

De diuisione litterarum

Liber primus
 Littera est pars mini-
 ma uocis indiuidua.
 Sunt autem litterae ui-
 gintiquattuor. Harū
 uocales quae septē. α. ε.
 η. ι. ο. paruum. υ. lenē &
 ω. magnū. Consonantes autē de-
 cē septē. β. γ. δ. ζ. θ. κ. λ. μ.
 ν. ξ. π. ρ. σ. τ. φ. χ. ψ. Ar-
 uocalium longa quidem dua.
 η. & ω. magnū. Breues
 autem dua. ε. lenē. & ο. par-
 uum. Bitemporae autē tres. α.
 ι. υ. Ex quibus diphthongi quae
 proprie sex fiunt. αι. αυ. ει.
 ευ. οι. ου.
 Abusiue
 autem quattuor. α. η. ω. υι.
 Sed consonantium semiuocales
 quidē octo. ζ. ξ. ψ. λ. μ. ν. ρ.
 σ. Quae duplici quae tres. ζ.
 ξ. ψ. Immutabiles aut quattuor.

Θεοδώρου μετὰ πάντων ἐπισημογρά-
 μογράφων ἑξ ἑσφῶν καὶ ἀλλήλων ἡ πόσις
 τῶν ἡμεῶν χροῦσθω παραθεσάμεθα.
Οπισὺν ἡ ὀρθὴ ἡμεῶν, θεοῦ τοῦ ἐλεῆν
 χροῦσθω. καὶ οἱ τὸ διζανὸν ἀπε-
 πομπῆν. ὡς πρὸς τὸ ἡφῶν τῶν ἡμε-
 ρῶν. μετὰ καὶ ἀφ' αὐτῶν αἰώνων
 τῶν αἰώνων. καὶ ἀλλήλων. ὡς
 καὶ ἐκαστὸν αὐτῶν. καὶ ἀλλήλων
 καὶ ἑξ ἑσφῶν μετὰ τῶν ἡμεῶν
 ἀλλήλων ἡμεῶν.
 ἀσπέραις καὶ πρὸς καὶ μετὰ μὲν αἰώνων
 ἀλλήλων. ἀλλήλων αἰώνων. καὶ δεῦ-
 μέθεν δὲ ἀσπέραις καὶ ἀπᾶν τῶν φησὶ
 καὶ κατὰ θεῶν καὶ προσάχων ἡμεῶν.
 ὡς θεοῦ αἰώνων ἐννοῦντο. καὶ με-
 τὰ τῶν καὶ ἡμεῶν καὶ ἡμεῶν καὶ

Σελὶς ἐκ λειτουργικοῦ
 χειρογράφου τῆς μο-
 νῆς Ταξιαρχῶν Ζαγο-
 ρᾶς εὑρεθέντος ὑπὸ τοῦ
 Βαγγέλη Σκουβαρᾶ κα-
 τὰ τὸ 1954 καὶ ἀπο-
 κειμένου νῦν εἰς τὴν
 Βιβλιοθήκην Ζαγορᾶς.

Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία
 σελὶς τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ
 ἐντύπου βιβλίου, τῆς Γραμ-
 ματικῆς Κωνσταντίνου τοῦ
 Λασκάρεως τοῦ Βυζαντίου,
 τῆς σπανιωτάτης ἐκδόσεως
 τοῦ 1489, τῆς ὁποίας κατὰ
 Legrand σώζονται μόνον πέν-
 τε ἀντίτυπα εἰς τρεῖς εὐρωπαϊ-
 κάς βιβλιοθήκας. Τὸ ἕκτον
 εὑρέθη εἰς τὴν Βιβλιοθήκην
 τῆς Μονῆς Ὀλυμπιώτισσης
 Ἐλασσῶνος ὑπὸ τοῦ καθηγη-
 τοῦ κ. Ἀχ. Λαζάρου, ὁ ὁποῖ-
 ος συνέταξε τὸν Κατάλογον
 τῶν ἐντύπων ἐκδόσεων αὐτῆς.

σοινῶν αὐτὸν καὶ τὰ ἄλλα λεξικά. Τὸ μέγα ἑτυμολογι-
 κὸν καὶ μικρὸν. ἀπᾶντα εὐρίσκονται. καὶ αὐτὸς εἶδος.
 ἀμεγῶν καὶ ἐκ τῆς ἀμῶν. Ἐὼ τὰ ἑλληνικά τέσσαρα βί-
 βλία ἀπολλωνίου τοῦ δυσκόλου καὶ ἀρκαδίου τοῦ βιζαν-
 τίου. καὶ μηχανίου τοῦ συλλέλου καὶ πριάρχου τοῦ γλυ-
 κέως. καὶ ἄλλων ἀρυσάμενος ὁ σοφὸς θεοδῶρος
 καλίστα καὶ ἐξ ἑσφῶν αἰώνων τὸ τέταρτον τῆς ἐαυτοῦ Γραμ-
 ματικῆς συμεθεσφῶν. πᾶν τοῖς λογίοις ἐπαφελῆσθαι καὶ
 δυσκόλου τυχεῖν καὶ δηλίου κολυμβητοῦ δεόμενον
 διὰ τὴν ἀπῶν τῆς τέχνης. καὶ τὰ ἄλλα πᾶντα ἀμαγκί-
 τας τῆς τῶν παλαιῶν περιέχοντα. ἔρραοθ οἱ ἀμαγι-
 τῶν καὶ μεμνηθῶν. καὶ ἡ τῆς φαλερόν φηται ἐπι-
 διορθώσαντες, σύγγραψε ἀμῶν γὰρ τὸ ἀμαρτάρη.
 Ὑφ' ἡμῶν περὶ ὁμοματος συμεθεσφῶν τὸ ἐμ μεθιολάμω ὁ
 που καὶ τὸ πρῶτον πλατύτερον. ὁ συμετῆθη ἐμ μετῆ-
 πόλη. τὸ δὲ περὶ συμετῆξω δὲ δεύτερον καὶ τὸ περὶ ρήμα-
 τος τοῦτο καὶ ἄλλα ἐμ μεσῆμη τῆ τῶν λόγων ἐρημία.
 Ἐτῆ ἀπὸ θεοφορίας αὐξῆς.

ψέλος.